

Vergaderjaar 2005–2006

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 142

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 16 mei 2006

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ en de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² hebben op 12 april 2006 overleg gevoerd met vice-minister-president, minister Brinkhorst van Economische Zaken over:

- **het verslag Raad voor Concurrentievermogen van maandag 13 maart 2006 (21 501-30, nr. 133);**
- **de agenda Informele Raad voor Concurrentievermogen van donderdag 20 tot en met zaterdag 22 april 2006 (21 501-30, nr. 136).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Van Dijk** (CDA) gaat nader in op de door het Europese Parlement geamendeerde Dienstenrichtlijn. Aangezien de conclusies van de Europese Top en de reactie van de Europese Commissie op de geamendeerde Dienstenrichtlijn in belangrijke mate het speelveld bepalen, meent hij dat er niet veel speelruimte meer is om terug te gaan naar de oorspronkelijke teksten.

Ten eerste is het jammer dat het land-van-oorsprongbeginsel is geschrapt en is vervangen door het recht op vrije dienstverlening. Het was beter geweest het land-van-oorsprongbeginsel, zij het in geamendeerde vorm, te handhaven. De politieke realiteit noopt echter tot aanvaarding van deze amendering.

¹ Samenstelling:

Leden: Crone (PvdA), Bakker (D66), Hofstra (VVD), voorzitter, De Haan (CDA), Schreijer-Pierik (CDA), ondervoorzitter, Atsma (CDA), Timmermans (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Ten Hoopen (CDA), Weekers (VVD), Slob (ChristenUnie), Van As (LPF), Van den Brink (LPF), Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), Van Velzen (SP), Algra (CDA), Aptroot (VVD), Blom (PvdA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), De Krom (VVD), Heemskerk (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Jonker (CDA), Jungbluth (GroenLinks), Irrgang (SP). Plv. leden: Tichelaar (PvdA), Dittrich (D66), Örgü (VVD), Van Hijum (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Koenders (PvdA), Duyvendak (GroenLinks), Joldersma (CDA), Van Egerschot (VVD), Van der Vlies (SGP), Varela (LPF), Hermans (LPF), Verburg (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Atsma (CDA), Blok (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Van Heteren (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Tjon-A-Ten (PvdA), Waalkens (PvdA),

Szabó (VVD), Van Dijk (CDA), Van Gent (GroenLinks), Gerkens (SP).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Smeets (PvdA), ondervoorzitter, Eijsink (PvdA), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Hermans (LPF),

Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA), Jungbluth (GroenLinks).

Plv. leden: Ferrier (CDA), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Brinkel (CDA), Hirsi Ali (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijkzma (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Van Bochove (CDA), Van Hijum (CDA), Van Aartsen (VVD), Verbeet (PvdA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), De Krom (VVD), Varela (LPF), Herben (LPF), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Halsema (GroenLinks), Kalsbeek (PvdA), Vendrik (GroenLinks).

Ten tweede is het aantal sectoren uitgebreid dat niet onder de richtlijn mag vallen. Ook hierbij is het zaak realistisch te zijn en te concluderen dat een aantal sectoren niet meer onder de richtlijn zal vallen. Voor een aantal van die uitgesloten sectoren, moeten er wel zo snel mogelijk sectorale richtlijnen komen of moeten bestaande richtlijnen worden aangepast, onder andere voor de uitzendbranche en voor de kansspelen. Kan bevorderd worden dat de genuanceerde benadering die Nederland voor deze sectoren heeft, in Europese richtlijnen wordt neergelegd en dat niet alleen het mededingingsaspect op dat terrein overeind blijft?

Ten derde worden de artikelen 24 en 25 geschrapt. De Europese Commissie betreurt dit, maar heeft een handreiking gedaan voor het omgaan met de detacheringsrichtlijn. De Europese Commissie heeft voorgesteld om lidstaten gedurende een jaar de ruimte te geven om een goede transnationale samenwerking op dit terrein handen en voeten te geven. De Europese Commissie moet na dat jaar beoordelen of dit gelukt is. Zo niet, dan moet zij, zoals zij heeft aangekondigd, met een richtlijn komen om dit goed te regelen.

Ten vierde is het goed dat de Europese Commissie de amendering inzake de screening en de meldingsplicht heeft teruggedraaid. In afwijking van het Europese Parlement ziet zij het belang om dit overeind te houden. Op het terrein van het recht op vrije vestiging is dat op een goede manier gebeurd. Helaas geldt dat niet voor het recht op vrije dienstverlening, want daar is de formulering alleen toegespitst op het onderwerp veiligheid, terwijl de meldingsplicht zou moeten gelden voor elk terrein waarop een lidstaat een belemmering opwerpt wanneer het gaat om het recht op vrije dienstverlening. Dat geeft ondernemers duidelijkheid over de problemen waar zij tegenaan kunnen lopen als zij over de grenzen heen hun diensten willen aanbieden. Tegelijkertijd wordt dan gecatalogiseerd welke onderwerpen lidstaten opwerpen als belemmeringen voor het recht op vrije dienstverlening. Dat maakt het mogelijk om na een evaluatieperiode van drie of vier jaar te bezien welke belemmeringen gerechtvaardigd zijn op grond van de uitzonderingsbepalingen. Wanneer het gaat om zaken die niet gerechtvaardigd zijn, kan dat gecorrigeerd worden bij de herziening van de richtlijn.

De heer Van Dijk roept de Nederlandse regering op, de aandacht volledig te vestigen op het vierde onderwerp. De politieke werkelijkheid is immers dat Nederland op de eerste drie terreinen volledig alleen staat. Is de minister bereid, die toezegging te doen? Kan de minister aangeven hoe het staat met de brief over de relatie tussen de drinkwatersector en de Dienstenrichtlijn?

De heer **Douma** (PvdA) heeft de indruk dat het Europees-economische debat steeds meer bepaald wordt door protectionistische motieven. Dat is een buitengewoon zorgelijke ontwikkeling die voor een deel voortkomt uit de groeiende onzekerheid van burgers in Europese lidstaten over hun toekomst. Het is de taak van de politiek om het risico van toenemend protectionisme te keren. De Informele Raad voor Concurrentievermogen is een goed forum om van gedachten te wisselen over een gezamenlijk perspectief om dat opkomend protectionisme te keren.

Het verbaast de heer Douma dat zowel de minister als de minister-president zo negatief gereageerd hebben op het feit dat de Europese Commissie een groot aantal amendementen die door het Europese Parlement zijn ingediend op de Dienstenrichtlijn heeft overgenomen. De minister heeft immers verschillende keren erkend dat de richtlijn op een belangrijk aantal punten amendering behoefde, met name met betrekking tot ondermijning van nationale stelsels van arbeidsrecht en arbeidsverhoudingen en de mogelijkheid voor landen om bij diensten van algemeen economisch belang een bepaalde mate van regulering in stand te houden. Waarom slaat de minister dan in het debat zo hard om zich heen als het

Europese Parlement juist op die punten belangrijke amenderingen aanbrengt?

Voorts wijst de heer Douma op het risico dat schuilt in de vervanging van het land-van-oorsprongbeginsel door het begrip van wederzijdse erkenning. Hoewel hij vindt dat de Nederlandse regering dat moet overnemen, meent hij dat het risico bestaat dat landen dat nieuwe begrip gaan gebruiken om maatregelen in te voeren die het grensoverschrijdende dienstenverkeer zullen belemmeren. Is de vrees gegrond dat invoering van screening en meldingsplicht leiden tot een nieuw bureaucratisch monster? De Nederlandse regering moet zich in het debat op dit punt focussen en nadenken over andere maatregelen om te voorkomen dat het grensoverschrijdende dienstenverkeer onnodig wordt belemmerd. Spreker is het ermee eens dat er voor een aantal van de uitgesloten sectoren, in het bijzonder de uitzendbranche, sectorale richtlijnen moeten komen.

De heer Douma verzoekt de minister om een technische briefing over het Zevende Kaderprogramma.

De heer **Irrgang** (SP) maakt zich zorgen omdat het kabinet niet instemt met volledige uitzondering van het arbeidsrecht en het stakingsrecht in de Dienstenrichtlijn. Dit kan leiden tot de situatie van ongelijk loon voor gelijk werk bij grensoverschrijdend dienstenverkeer. Kan de minister duidelijk maken wat de gevolgen zijn indien het arbeidsrecht en het stakingsrecht niet worden uitgezonderd? Het Europese Parlement is wel voorstander van uitzondering. Het kabinet zou in algemene zin meer moeten meegaan in de uitzonderingen die het Europese Parlement terecht heeft gemaakt op de richtlijn. Het ligt bijvoorbeeld voor de hand om de havendiensten uit te zonderen van de richtlijn, zoals het Europese Parlement wil. Is het waar dat de Nederlandse regering daar geen voorstander van is?

De heer Irrgang wijst op misstanden die kunnen ontstaan als zzp'ers (zelfstandige zonder personeel) onder het mom van het vrije ondernemerschap de cao ontduiken en in feite schijnondernemers zijn. Om dat te voorkomen is het belangrijk dat er een meldingsplicht komt. Daar is het kabinet voorstander van. Overigens moet de bewijslast voor een ongeoorloofde belemmering van het vrij verkeer van diensten niet in eerste instantie bij de lidstaat liggen. Dat is ook niet het geval als er sprake is van ongeoorloofde staatssteun. Dan moet degene die zich benadeeld voelt in eerste instantie bezwaar maken.

De heer **Aptroot** (VVD) heeft de indruk dat er nauwelijks vooruitgang geboekt wordt als het gaat om versterking van de Europese interne markt en de economie. Eerder is er sprake van geneuzel en betutteling. De heer Aptroot wil weten wat de voordelen en nadelen van Nederland zijn van de geamendeerde Dienstenrichtlijn. Het is te betreuren dat het land-van-oorsprongbeginsel is geschrapt. Er worden te veel sectoren uitgezonderd van de Dienstenrichtlijn. Bovendien is deze richtlijn onduidelijk op het gebied van toezicht en handhaving.

Met betrekking tot het Zevende Kaderprogramma vraagt de heer Aptroot naar de stand van zaken. Wat betekent het voor de aanvragers, de onderzoeksconsortia, de universiteiten die met bedrijven samenwerken? Hoe pakt het gewijzigde bekostigingssysteem uit? Hoe staat het met de inzet ten aanzien van het mkb? Eerder is gebleken dat meer dan een derde van de mogelijke bijdragen voor het mkb op de plank is blijven liggen vanwege de ingewikkelde procedures. Hoe kan ervoor gezorgd worden dat het mkb, de motor van de Nederlandse economie, mee kan doen? Hoe zijn de vorderingen in Europa als het gaat om betere regelgeving en het terugdringen van administratieve lasten? In Nederland worden wel vorderingen gemaakt, maar het gaat te traag. Het is toch verbazingwekkend dat door Europa wordt opgelegd dat kleine ondernemers met een bestelauto een tachograaf moeten gaan installeren. Dat is een investering

van € 2000. Zo wordt bij mensen weerstand tegen Europese regelgeving bevorderd. Wat kan de Nederlandse regering doen om dergelijke maatregelen tegen te houden?

Antwoord van de minister

De **minister** deelt mede dat tijdens de informele raad aan de orde zal zijn hoe omgegaan wordt met globalisering. Evident is dat het kabinet vindt dat protectionisme niet het juiste antwoord van de lidstaten is. Het is een defensieve aanpak, het is het terugkeren naar de nationale staat als economisch kader en het zich afgrenzen van de internationale concurrentie. Het is veel beter te kiezen voor een offensieve aanpak, namelijk op innovatiegebied. Dat is één van de redenen waarom de Raad voor Concurrentievermogen een sterkere raad aan het worden is, omdat met name uit het oogpunt van innovatieve starters en van het mkb mogelijkheden bestaan. Ook om die reden is het van groot belang dat de commissiebevoegdheden worden aangescherpt op kernpunten van de interne markt.

Ook de Dienstenrichtlijn heeft effecten ondervonden van de sfeer van protectionisme in Europa. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de Dienstenrichtlijn met name van betekenis zou zijn voor de economische groei. Tegen de achtergrond van de vier vrijheden die mede de grondslag vormen van de Europese markt moet geconstateerd worden dat op een aantal terreinen veel minder is bereikt dan oorspronkelijk de inzet was van het kabinet. Ook de Dienstenrichtlijn in zijn nieuwe vorm zal niet bijster veel bijdragen aan nieuwe economische groei. Wel is met deze nieuwe Dienstenrichtlijn een probleem opgelost. Voorkomen is dat er een splitting kwam tussen de nieuwe lidstaten, die globaal gezien positief over de oorspronkelijke richtlijn waren, en een aantal oudere lidstaten die daar wat aarzelend over waren. De Nederlandse regering moet rekening houden met die realiteit.

De minister is het ermee eens dat het vervangen van het land-van-oorsprongbeginsel door een verre van heldere juridische concurrentie bepaald geen winstpunt is. Het kabinet beraadt zich over de effecten van het uitsluiten van een groot aantal sectoren van de Dienstenrichtlijn, waarbij uiteraard de uitzendbranche en de kansspelsector meegenomen worden. De havendiensten zijn overigens nooit onder de Dienstenrichtlijn begrepen geweest. Uit de optiek van economische groei kan de nieuwe Dienstenrichtlijn omschreven worden als «much ado about nothing». Daarin moet verandering komen. Daarom moet ervoor gezorgd worden dat de Dienstenrichtlijn zo effectief mogelijk binnen de grenzen van Europa zal opereren.

De minister legt uit wat het verschil is tussen het land-van-oorsprongbeginsel en de huidige bepaling in artikel 16. Het nieuwe artikel 16 is een rudimentaire vorm van wederzijdse erkenning. Uitgangspunt is dat lidstaten over en weer dienstverleners toelaten. De lidstaat mag ten aanzien van buitenlandse dienstverleners eigen nationale regels invoeren mits die noodzakelijk, proportioneel en non-discriminatoir gerechtvaardigd zijn uit hoofde van een reden van openbare orde, openbare veiligheid, volksgezondheid of milieubescherming. Uiteraard zou het land-van-oorsprongbeginsel, mits helder afgebakend, het toepasselijke rechtsgebied duidelijker hebben aangegeven. Het zou meer rechtszekerheid bieden voor de dienstverleners. Nu is het niet de bedoeling dat lidstaten onder het mom van wederzijdse erkenning handelsbelemmeringen creëren, maar er is een zeker risico dat dit wel gebeurt. Tegen die achtergrond is het nuttig dat een screening en meldingsbepaling dit risico kan wegnemen. Daarbij wordt de bewijslast meer bij de lidstaat gelegd dan bij de dienstverlener. Het is de bedoeling een manier te vinden om lidstaten met zo min mogelijk administratieve lasten hun verplichtingen na te laten komen, waardoor de interne markt beter van de

grond komt. Het kabinet wil niet terug naar het land-van-oorsprong-beginsel, maar in de huidige formulering zijn er nog juridische verfijningen aan te brengen. Daar zal het kabinet zich over buigen. Het kabinet zal er zeker geen politieke issue van maken.

Met betrekking tot de detacheringsrichtlijn merkt de minister op dat het schrappen van de artikelen 24 en 25 niet in lijn is met de gedachte om de administratieve belemmeringen weg te nemen bij detachering van personeel. Commissaris Špidla heeft een signaal gegeven in die richting. In de guidelines staat nu aangegeven dat bepaalde verplichtingen niet zijn toegestaan. De meldingsplicht mag wel, maar alleen voor noodzakelijke documenten. Het is noodzakelijk dat de lidstaten daadwerkelijk worden gedwongen die belemmeringen af te schaffen. Er moet een goede manier gevonden worden om dat te regelen.

De minister deelt mede dat de Kamer op zeer korte termijn de eerder toegezegde notitie zal ontvangen over de gevolgen van de Dienstenrichtlijn voor de drinkwatersector, als voorbeeld van een dienst van algemeen belang. De notitie is in goed overleg met het ministerie van VROM als eerstverantwoordelijk departement tot stand gekomen. De bewindsman is graag bereid met de Kamer over die notitie te spreken. Eén van de vraagstukken binnen Europa is hoe flexibeler met arbeidszaken kan worden omgegaan. Er is geen sprake van ongelijk loon voor gelijk werk. Het gaat om de vraag over eerlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden en lonen. Het kabinetsbeleid bepleit neutraliteit ten opzichte van het geldende arbeidsrecht in grensoverschrijdende gevallen. Dat betekent dat werknemers in Nederland dienen te voldoen aan de Nederlandse eisen. Dat houdt in dat zzp-constructies die vervalsing aangeven, dienen te worden voorkomen. De Kamer heeft een brief gekregen over de manier waarop het kabinet dat probeert te regelen. De SER heeft geadviseerd dat uitsluiting van de totale arbeidscontracten in Rome I voldoende is om de neutraliteit te waarborgen. Als het gehele arbeidsrecht wordt uitgezonderd, betekent dat een wijziging van de huidige situatie van het arbeidsrecht voor grensoverschrijdende gevallen. Dit gaat verder dan de door het Europese Parlement geamendeerde richtlijn. Dit is reden temeer om zorgvuldig te bezien wat de Dienstenrichtlijn aan toegevoegde waarde op dit terrein heeft.

De minister hoopt dat de Dienstenrichtlijn zo snel mogelijk van de politieke agenda verdwijnt, in die zin dat er een regeling komt die niet verder tot politiek geharrewar aanleiding geeft.

De minister is graag bereid een technische briefing te organiseren over het Zevende Kaderprogramma. Over de inhoud van het Zevende Kaderprogramma zijn de leden van de Raad voor Concurrentievermogen het grotendeels eens. Voor de Nederlandse regering is het bekostigingsstelsel een belangrijk punt. Daarover zal de Kamer na de volgende Raad meer informatie ontvangen. De minister zegt toe bij de besprekingen veel aandacht te besteden aan het mkb. Hij verzoekt de Kamer aan te geven over welke punten de technische briefing moet gaan.

Toezeggingen

De minister zegt toe een technische briefing te organiseren over het Zevende Kaderprogramma aan de hand van door de Kamer aangedragen onderwerpen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Hofstra

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Aptroot

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Tielens-Tripels